

**PROGRAM RADA
NACIONALNOGA CENTRA ZA VANJSKO VREDNOVANJE
OBRAZOVANJA ZA 2023. GODINU**

SADRŽAJ

RIJEČ RAVNATELJA

1. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA I OPĆI PODATCI O NACIONALNOME CENTRU ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

1.1. Ustrojstvene jedinice

1.2. Temeljne djelatnosti

2. NACIONALNI ISPITI

2.1. Priprema i provedba nacionalnih ispita u četvrtome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023.

2.2. Priprema i provedba nacionalnih ispita u osmome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023.

2.3. Izrada nacionalnih ispita s prilagodbom ispitne tehnologije i ispita s prilagodbom sadržaja za učenike osnovne škole

2.4. Izrada nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina

2.5. Izrada računalnoga sustava za podršku u provedbi nacionalnih ispita

2.6. Izvješćavanje o rezultatima nacionalnih ispita

2.7. Implementacija modela samovrednovanja osnovnih škola na temelju rezultata nacionalnih ispita

3. DRŽAVNA MATURA

3.1. Priprema i provedba državne mature u školskoj godini 2022./2023.

3.2. Priprema ispitnih materijala državne mature za školsku godinu 2023./2024.

3.3. Probni ispiti državne mature u školskoj godini 2022./2023.

4. MEĐUNARODNA ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVANJU

4.1. IEA/EPIRLS 2021

4.2. IEA/ICCS 2022

4.3. IEA/ICILS 2023

4.4. OECD/PISA 2022

4.5. OECD/PISA 2025

4.5. OECD/TALIS 2024

5. UNAPREĐENJE KVALITETE OBRAZOVNOGA SUSTAVA

5.1. Ispiti iz Hrvatskoga jezika kao inoga jezika

5.1.1. Standardizirani ispiti znanja hrvatskoga jezika za učenike osnovne ili srednje škole koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik

5.1.2. Ispit iz Hrvatskoga jezika razine B2 za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj

5.1.3. Ispiti za certificiranje znanja hrvatskoga jezika na razinama A2 i B1 za učenike u inozemstvu

5.2. Izrada i primjena instrumenata za identifikaciju darovitosti

5.3. Evaluacija projekta uvođenja cjelodnevne škole

5.4. Nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti

6. NACIONALNI CENTAR ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA KAO PARTNER NA EUROPSKIM PROJEKTIMA

6.1. Sudjelovanje u projektu *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola*

6.2. Sudjelovanje u projektu *Jadranski regionalni znanstveni centar za razvoj vještina u području STEM-a, IKT-a, poduzetništva i aktivnoga građanstva (Jadranski STEM)*

RIJEČ RAVNATELJA

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjemu tekstu: Centar) provodi vanjsko vrednovanje odgojno-obrazovnog sustava i ispite temeljene na nacionalnim standardima. Na temelju toga u *Programu rada Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja za 2023. godinu* objedinjeni su sažeti opisi projekata koji će se provoditi u 2023. godini, a koji su strukturirani u poglavljima, *Nacionalni ispiti u osnovnoj školi*, *Državna matura*, *Međunarodna istraživanja u obrazovanju* i *Unapređenje kvalitete obrazovnog sustava*.

Važna je programska zadaća Centra u 2023. godini provedba nacionalnih ispita za učenike osmoga razreda u svim osnovnim školama, nastavak provedbe nacionalnih ispita za učenike četvrtoga razreda u 81 osnovnoj školi te priprema i provedba četrnaeste državne mature.

Učenici osmoga razreda pisat će nacionalne ispite iz Hrvatskoga jezika, Matematike, Biologije, Kemije, Fizike, Povijesti, Geografije te prvoga stranoga jezika (Engleski jezik, Njemački jezik ili Francuski jezik), a učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina pisat će i ispit iz svojega materinskog jezika (Talijanski jezik, Srpski jezik, Mađarski jezik i Češki jezik). Također, bit će osigurano pisanje nacionalnih ispita s prilagodbom sadržaja i prilagodbom ispitne tehnologije.

U svrhu što kvalitetnije pripreme učenika za polaganje državne mature Centar će kao i prošle godine pripremiti probne ispite državne mature iz obveznih i izbornih predmeta koji će biti objavljeni na mrežnoj stranici Centra. Probni ispiti će 1. veljače 2023. biti dostupni svim učenicima, a rješenja zadataka bit će objavljena 1. ožujka 2023.

Centar će u 2023. godini nastaviti s provedbom projekata koji doprinose unapređenju kvalitete obrazovnog sustava, a koji se odnose na provedbu ispita iz Hrvatskoga jezika kao inoga ili stranoga jezika, razvoj i primjenu instrumenata za identifikaciju darovitosti učenika, analizu reforme i evaluaciju kurikuluma i sl. Centar će u okviru eksperimentalnoga projekta *Cjelodnevne škole* u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja sudjelovati u dijelu koji se odnosi na vrednovanje postignuća učenika škola koje će u tome sudjelovati i kontrolnih škola. Centar će isto tako nastaviti s međunarodnim istraživanjima u obrazovanju (IEA/PIRLS 2021, IEA/ICCS 2022, IEA/ICILS 2023, OECD/PISA 2022, OECD/PISA 2025 i OECD/TALIS 2024). Posebna će se pozornost posvetiti diseminaciji rezultata i snažnijemu povezivanju tih rezultata s rezultatima nacionalnih ispitivanja.

S obzirom na dugogodišnje iskustvo rada u mnogobrojnim projektima u području obrazovanja, Centar planira projekte i poslove tako da povezuje svoju osnovnu djelatnost sa svim zahtjevima reformskih i ostalih aktualnih procesa u odgoju i obrazovanju.

Vinko Filipović, prof.

1. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA I OPĆI PODATCI O NACIONALNOME CENTRU ZA VANJSKO VREDNOVANJE OBRAZOVANJA

1.1. Ustrojstvene jedinice

Donošenjem novoga Statuta Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja¹ 2022. godine ustrojstvene jedinice Centra su sektori, službe i odjeli. Za obavljanje poslova propisanih Zakonom o Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja² i Statutom Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja ustrojena su dva sektora, pet službi i deset odjela.

Sektor općih, pravnih i računovodstvenih poslova osigurava pravnu, kadrovsku i administrativnu potporu Centru, obavlja računovodstveno-financijske poslove i vodi baze podataka i evidencije, obrađuje podatke i razvija programsku podršku za statističke analize te obavlja informacijsko-dokumentacijsku i nakladničku djelatnost u skladu s programom rada Centra. Također, obavlja poslove javne nabave, primitka, otpreme i dostave spisa i ostale pošte, poslove vezane za pismohranu, pomoćno-tehničke poslove, verifikaciju dokumenata te ostale pripadajuće poslove iz svojega djelokruga. Radi obavljanja određenoga dijela djelatnosti unutar ovoga sektora ustrojene su dvije službe unutar kojih je ukupno šest odjela:

1. Služba općih poslova:

- Odjel za administrativne poslove
- Odjel za izdavaštvo
- Odjel za svjedodžbe i kvalifikacije
- Odjel za informacijsko-računalne poslove

2. Služba pravnih i računovodstvenih poslova:

- Odjel za pravne poslove
- Odjel za računovodstvene poslove.

Sektor za istraživanje i vrednovanje bavi se pripremom i organizacijom provedbe ispita, obavlja istraživanja u području edukacijskih mjerenja, razvoja i konstrukcije testova, analizira rezultate ispitivanja u svrhu unapređivanja kvalitete rada škola te obavlja ostale pripadajuće poslove iz svojega djelokruga rada. Radi obavljanja određenoga dijela djelatnosti unutar ovoga sektora ustrojene su tri službe unutar kojih je ukupno četiri odjela:

1. Služba za provedbu i organizaciju državne mature:

- Odjel za predmetne koordinatore
- Odjel za organizaciju državne mature

2. Služba za istraživanje i razvoj

- Odjel za nacionalne ispite

¹ Statut Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (Narodne novine, 61/22)

² Zakon o Nacionalnome centru za vanjsko vrednovanje obrazovanja (Narodne novine, 151/04 i 116/21)

- Odjel za istraživanje

3. Služba za međunarodno vrednovanje obrazovanja.

1.2. Temeljne djelatnosti

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (u daljnjemu tekstu: Centar) provodi vanjsko vrednovanje odgojno-obrazovnog sustava i ispite temeljene na nacionalnim standardima.

Centar:

- planira strategije i metodologiju provedbe ispita i vanjskoga vrednovanja u obrazovanju
- provodi znanstvena istraživanja u području edukacijskih mjerenja i vanjskog provjeravanja znanja, vještina i ostalih kompetencija
- izrađuje banke zadataka te konstruira ispite i ostale ispitne materijale
- izrađuje i publicira ispitne kataloge i utvrđuje standarde vrednovanja znanja, vještina i ostalih kompetencija učenika
- izrađuje i publicira radne materijale i priručnike za pripremu ispita
- organizira i provodi sve vrste ispita temeljenih na nacionalnim standardima uključujući i ispite državne mature
- izdaje potvrde i svjedodžbe o položenim ispitima
- surađuje i usklađuje rad s međunarodnim certifikacijskim centrima i organizacijama
- organizira provedbu međunarodnih ispita i radi međunarodne komparativne analize u obrazovanju
- provodi vanjsko vrednovanje u osnovnim i srednjim školama te drugim ustanovama koje se bave profesionalnim obrazovanjem i usavršavanjem
- analizira, statistički obrađuje i objavljuje rezultate ispita vanjskoga vrednovanja obrazovanja
- na temelju evaluacijskih analiza daje prijedloge ministarstvu nadležnome za obrazovanje za trajno unapređivanje kvalitete obrazovanja
- provodi savjetodavni rad sa školama – pomaže školama u samovrednovanju i razvoju temeljenom na rezultatima standardiziranih testiranja
- organizira seminare za nastavnike u području edukacijskih procjena, ocjenjivanja i vrednovanja napredovanja učenika
- organizira seminare za vanjske suradnike Centra u procesu pripreme i provedbe ispita (predmetna povjerenstva, vanjski ocjenjivači, autori ispitnih zadataka itd.)
- razvija i održava informacijski sustav te tiska i objavljuje dokumente i publikacije iz područja vanjskoga vrednovanja
- obavlja ostale poslove u vezi s provedbom nacionalnih ispita i vanjskoga vrednovanja u obrazovanju.

2. NACIONALNI ISPITI U OSNOVNOJ ŠKOLI

Nacionalni ispiti su standardizirani vanjski ispiti kojima je cilj utvrditi znanja, kompetencije i postignuća učenika u ključnim dijelovima obrazovnih ciklusa. Nacionalnim ispitima sustavno se prate postignuća u ključnim područjima kako bi se na svim obrazovnim razinama, od razine škola do razine obrazovne politike, poduzele mjere koje će osigurati da postignuća budu na zadovoljavajućoj razini u skladu s mogućnostima svakoga učenika.

2.1. Priprema i provedba nacionalnih ispita u četvrtome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023.

Centar će u školskoj godini 2022./2023. provesti nacionalne ispite za učenike četvrtoga razreda osnovne škole od 6. do 10. ožujka 2023. godine u 81 osnovnoj školi koje čine reprezentativni uzorak. Također, na poduzorku 17 osnovnih škola u školskoj godini 2022./2023. implementirat će se proces samovrednovanja. Na taj se način ostvaruju pretpostavke da se nacionalni ispiti i samovrednovanje sustavno uvedu u osnovne škole kao jedan od mehanizama za unapređenje kvalitete hrvatskoga obrazovnog sustava. U sklopu nacionalnih ispita provest će se tri, odnosno četiri (za učenike pripadnike nacionalnih manjina) ispita za učenike četvrtoga razreda i to iz: Hrvatskoga jezika, Matematike, Prirode i društva te dvaju materinskih jezika: Mađarskoga jezika i Srpskoga jezika.

U nastavku se nalazi kalendar i vremenik provedbe nacionalnih ispita za učenike četvrtoga razreda:

PREDMET	DATUM	VRIJEME ISPITA
Hrvatski jezik	6.3.2023.	9:00 – 10:15 i 10:30 – 11:30
Materinski jezik	7.3.2023.	različiti vremenici ³
Matematika	8.3.2023.	9:00 – 10:15
Priroda i društvo	10.3.2023.	9:00 – 10:00

Priprema i provedba nacionalnih ispita u četvrtome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023. uključuje:

- izradu novih ispitnih inačica i doradu postojećih ispitnih inačica i popratnih ispitnih materijala
- doradu ispita i popratnih ispitnih materijala nakon provedene metodološke i sadržajne recenzije te lekture
- pripremu ispitnih materijala za tisak i slanje ispitnih inačica u tisak
- tisak ispita za učenike četvrtoga razreda
- provedbu ispita u četvrtome razredu
- ocjenjivanje ispita provedenih u četvrtome razredu
- analizu rezultata i izradu izvješća te slanje izvješća u škole.

³ Mađarski jezik: 9:00 – 10:00 i 10:20 – 11:20; Srpski jezik: 9:00 – 10:15

2.2. Priprema i provedba nacionalnih ispita u osmome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023.

Centar će u školskoj godini 2022./2023. provesti nacionalne ispite za učenike osmoga razreda osnovne škole u svim osnovnim školama Republike Hrvatske. Nacionalni ispiti bit će provedeni od 13. do 31. ožujka 2023. godine i to iz Hrvatskoga jezika, Matematike, Biologije, Kemije, Fizike, Povijesti, Geografije te prvoga stranoga jezika (Engleski jezik, Francuski jezik ili Njemački jezik). Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalne manjine pisat će još i ispit iz materinskoga jezika (Češki jezik, Mađarski jezik, Srpski jezik i Talijanski jezik). Učenici koji se školuju s različitim oblicima prilagodbe ili uz individualizirane postupke imat će mogućnost pisanja nacionalnih ispita s prilagodbom sadržaja i prilagodbom ispitne tehnologije.

U nastavku se nalazi kalendar i vremenik provedbe nacionalnih ispita za učenike osmoga razreda:

PREDMET	DATUM	VRIJEME ISPITA
Hrvatski jezik	13.3.2023.	9:00 – 10:30 i 11:00 – 12:30
Materinski jezik	14.3.2023.	različiti vremenici ⁴
Prvi strani jezik	15.3.2023.	9:00 – 9:45 i 10:00 – 10:45
Matematika	17.3.2023.	9:00 – 10:30
Biologija	21.3.2023.	9:00 – 10:30
Fizika	23.3.2023.	9:00 – 10:30
Geografija	27.3.2023.	9:00 – 10:10
Kemija	29.3.2023.	9:00 – 10:30
Povijest	31.3.2023.	9:00 – 10:10

Priprema i provedba nacionalnih ispita u osmome razredu osnovne škole u školskoj godini 2022./2023. uključuje:

- izradu novih ispitnih inačica i doradu postojećih ispitnih inačica i popratnih ispitnih materijala
- doradu ispita i popratnih ispitnih materijala nakon provedene metodološke i sadržajne recenzije te lekture
- pripremu ispitnih materijala za tisak i slanje ispitnih inačica u tisak
- tisak ispita za učenike osmoga razreda
- provedbu ispita u osmome razredu
- ocjenjivanje ispita provedenih u osmome razredu
- analizu rezultata i izradu izvješća te slanje izvješća u škole.

⁴ Češki jezik: 9:00 – 10:30; Mađarski jezik: 9:00 – 10:00 i 10:20 – 11:20; Srpski jezik: 9:00 – 10:15; Talijanski jezik: 9:00 – 10:30 i 11:00 – 12:30

2.3. Izrada nacionalnih ispita s prilagodbom ispitne tehnologije i ispita s prilagodbom sadržaja za učenike osnovne škole

S ciljem da svaki učenik ostvari svoje pravo na kvalitetno obrazovanje i razvije svoje potencijale, ispiti se oblikuju kroz tri modela: model za učenike koji se školuju prema redovitome programu, model za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz individualizirane postupke te model za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke. Prema Pravilniku o osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju⁵ (u daljnjemu tekstu: Pravilnik), pravo na prilagodbu ispitne tehnologije ostvaruju učenici kojima je na temelju Rješenja o primjerenome obliku školovanja određen primjeren oblik školovanja: redoviti program uz individualizirane postupke i redoviti program uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke. Prilagodba ispitne tehnologije uobičajeni je dio procedura za izradu i provedbu standardiziranih ispita s ciljem da se učenicima s teškoćama omogući pristupanje nacionalnim ispitima u skladu s uvjetima u kojima su se školovali kako bi pokazali stečena znanja i kompetencije u skladu s vlastitim potrebama i mogućnostima.

Za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz individualizirane postupke primjenjuju se jezične i grafičke prilagodbe, a za učenike koji se školuju prema redovitome programu uz prilagodbu sadržaja i individualizirane postupke primjenjuju se uz navedene i sadržajne prilagodbe.

U 2023. godini nastaviti će se prilagodba ispitne tehnologije nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika.

Implementacija modela prilagodbe ispitne tehnologije u nacionalnim ispitima za osnovne škole obuhvaća:

- izradu i prilagodbu nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika
- izradu i prilagodbu nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- lekturu, grafičko oblikovanje i korekturu nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika
- izradu nacionalnih ispita na Brailleovu pismu
- tisak nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika
- izradu transkripata za ispite slušanja za učenike koji se školuju prema člancima 6. Pravilnika
- provedbu nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika
- ocjenjivanje provedenih nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika
- izradu izvješća o rezultatima provedenih nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika

⁵ Pravilnik o osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (Narodne novine, 24/15)

2.4. Izrada nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj ostvaruju pravo na odgoj i obrazovanje na svojem jeziku i pismu u skladu s Ustavom RH, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina⁶ i odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.⁷ Pripadnici nacionalnih manjina imaju mogućnost vlastitoga odabira modela obrazovanja u skladu s postojećim zakonima te svojim mogućnostima za realizaciju programa.

Pripadnici nacionalnih manjina svoje pravo na odgoj i obrazovanje ostvaruju kroz tri osnovna modela obrazovanja:

1. MODEL A – nastava na jeziku i pismu nacionalne manjine
2. MODEL B – dvojezična nastava
3. MODEL C – njegovanje jezika i kulture.

Učenicima koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina osigurat će se prijevod svih ispitnih materijala te će se izraditi i ispit iz materinskoga jezika na kojemu se školuju.

Planiranje, priprema i provedba nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina za učenike četvrtoga i osmoga razreda obuhvaća:

- izradu nacionalnih ispita na materinskome jeziku nacionalnih manjina za učenike četvrtoga i osmoga razreda
- prijevod nacionalnih ispita na jezik i pismo nacionalnih manjina za učenike četvrtoga i osmoga razreda
- prilagodbu nacionalnih ispita na jezik i pismo nacionalnih manjina za učenike s teškoćama (redoviti program, prema člancima 5. i 6. Pravilnika)
- lekturu, grafičko oblikovanje i korekturu nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina (redoviti program, prema člancima 5. i 6. Pravilnika)
- tisak nacionalnih ispita na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- izradu transkripata za ispite slušanja
- provedbu nacionalnih ispita za učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- ocjenjivanje provedenih nacionalnih ispita za učenike koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina
- izradu izvješća o rezultatima nacionalnih ispita za učenike koji se školuju prema člancima 5. i 6. Pravilnika

⁶ Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (Narodne novine, (Narodne novine 155/02, 47/10, 80/10, 93/11, 93/11)

⁷ Zakon o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (Narodne novine, 51/00 i 56/00)

2.5. Izrada računalnoga sustava za podršku u provedbi nacionalnih ispita

Računalni sustav za razvoj nacionalnih ispita i provedbu ispitivanja neophodan je za kvalitetnu pripremu i provedbu standardiziranih nacionalnih ispita prema suvremenim međunarodnim standardima i normama. Takav se sustav sastoji od više aplikativnih modula koji po svojim funkcionalnostima odgovaraju pojedinim fazama procesa pripreme i provedbe ispitivanja.

U 2022. započet je razvoj, a u 2023. godini planiran je nastavak razvoja aplikativnoga modula za administraciju ispitivanja i razvoj aplikativnoga modula za provedbu ispitivanja. ti će moduli omogućiti prikupljanje, obradu i skladištenje svih podataka važnih za kontroliranu i uspješnu provedbu ispitivanja. U tu će svrhu kroz module biti omogućeno sljedeće:

- baza podataka (uvoz podataka o učenicima, školama i djelatnicima iz sustava e-Matica za školsku godinu 2022./2023.)
- uređivanje podataka o školama, učenicima i djelatnicima
- komunikacija sa školama (objava obavijesti, razmjena dokumenata)
- pridruživanje ispita učenicima (redovni ispiti, ispiti s prilagodbom ispitne tehnologije, ispiti s prilagodbom sadržaja)
- kreiranje rasporeda učenika po ispitnim prostorijama
- praćenje slanja i povrata ispitnih materijala.

Također, u 2023. godini planiran je djelomičan razvoj aplikativnoga modula za ocjenjivanje, što podrazumijeva razvoj baze rezultata ispitivanja za zadatke zatvorenoga tipa i baze rezultata ispitivanja za zadatke otvorenoga tipa. Bazu rezultata ispitivanja za zadatke zatvorenoga tipa potrebno je integrirati s rezultatima OCR procesa. Nastavno na baze rezultata ispitivanja za zadatke zatvorenoga i otvorenoga tipa u sklopu ovoga modula potrebno je razviti i bazu ocjenjivača i bazu rezultata ocjenjivanja. Baza rezultata ocjenjivanja sadrži rezultate ocjenjivanja zadataka zatvorenoga tipa i zadataka otvorenoga tipa.

Izrada računalnoga sustava za podršku u provedbi nacionalnih ispita i razvoj aplikativnoga modula za administraciju ispitivanja podrazumijeva:

- razvoj aplikativnoga modula za provedbu ispitivanja
- razvoj aplikativnoga modula za ocjenjivanje
- perfektivno, korektivno i adaptivno održavanje.

2.6. Izvještavanje o rezultatima nacionalnih ispita

Provedbom nacionalnih ispita prikupljaju se podatci koje je potrebno sistematizirati, analizirati te na jasan i pregledan način isporučiti:

- učenicima i njihovim roditeljima
- školama
- članovima stručnih radnih skupina
- nositeljima obrazovne politike
- široj javnosti.

Za svaku skupinu potrebno je izraditi različita izvješća. Učenici dobivaju izvješća u kojima je njihovo postignuće na svakome ispitu stavljeno u kontekst razina postignuća te uspoređeno s nacionalnim prosjekom. Škole dobivaju skupne rezultate u kojima je prosječno postignuće učenika pojedine škole na svakome ispitu uspoređeno s nacionalnim prosjekom.

Članovi stručnih radnih skupina dobivaju rezultate statističkih i psihometrijskih analiza provedenih ispita koji im mogu koristiti u izradi novih ispitnih zadataka i konstrukciji ispita.

Za nositelje obrazovne politike izrađuje se cjelovito izvješće o provedbi ispita i dobivenim rezultatima s interpretacijom rezultata na nacionalnoj razini. Šira javnost izvještava se na temelju sažetih rezultata na nacionalnoj razini.

Izvještavanje o rezultatima nacionalnih ispita podrazumijeva:

- određivanje razina postignuća na temelju rezultata nacionalnih ispita
- analizu rezultata postignuća učenika
- izradu izvješća.

2.7. Implementacija modela samovrednovanja osnovnih škola na temelju rezultata nacionalnih ispita

Jedan od temeljnih mehanizama za uspostavu cjelovitog sustava za praćenje i unapređenje kvalitete obrazovanja jesu nacionalni ispiti čiji se rezultati upotrebljavaju za samovrednovanje škola. S ciljem razvoja usklađenoga i učinkovitoga sustava odgoja i obrazovanja te sustava kvalitete Centar je na poduzorku od 17 osnovnih škola, koje su u školskoj godini 2021./2022. u osmome razredu provele nacionalne ispite iz Hrvatskoga jezika, Matematike, Biologije, Kemije i Fizike te popratne upitnike, započeo s implementacijom procesa samovrednovanja.

Škole uključene u proces samovrednovanja imenovale su školske timove za kvalitetu koji će izraditi izvješće o samovrednovanju temeljem rezultata postignuća učenika na nacionalnim ispitima. Do kraja školske godine 2022./2023. školski timovi za kvalitetu analizirat će područje učenja i poučavanja te utvrditi snage, slabosti i mogućnosti za unapređenje koje će razraditi u školskome razvojnom planu. Tijekom toga procesa Centar će školama, uz smjernice za samovrednovanje, osigurati kontinuiranu podršku sukladno fazama implementacije procesa samovrednovanja. Na taj se način ostvaruju pretpostavke da se nacionalni ispiti i samovrednovanje sustavno uvedu u osnovne škole kao jedan od mehanizama unapređenja kvalitete hrvatskoga obrazovnog sustava.

Planirane aktivnosti tijekom 2023. godine vezane za implementaciju modela samovrednovanja osnovnih škola na temelju rezultata nacionalnih ispita uključuju:

- edukaciju škola o implementaciji modela samovrednovanja osnovnih škola na temelju rezultata nacionalnih ispita
- izradu izvješća o samovrednovanju škola
- analizu izvješća o samovrednovanju škola
- razmjenu iskustava škola u projektu o implementaciji modela samovrednovanja osnovnih škola na temelju rezultata nacionalnih ispita
- realizaciju razvojnih planova škola u projektu.

3. DRŽAVNA MATURA

3.1. Priprema i provedba državne mature u školskoj godini 2022./2023.

Državna je matura prema Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi⁸ i prema Pravilniku o polaganju državne mature⁹ skup ispita čijim polaganjem učenici gimnazijskih programa završavaju srednjoškolsko obrazovanje. Srednjoškolsko obrazovanje učenika u strukovnim i umjetničkim programima koji traju najmanje četiri godine završava izradom i obranom završnoga rada. Ti učenici također mogu polagati ispite državne mature ako se žele upisati na visoka učilišta. Ispite državne mature mogu polagati: učenici (koji imaju status redovitoga učenika) i ostali pristupnici (osobe koje su srednjoškolsko obrazovanje završile prije uvođenja državne mature, koje su iz obrazovanja odraslih i koje su srednjoškolsko obrazovanje završili izvan Republike Hrvatske). Cilj je državne mature završetak srednjoškolskoga obrazovanja za učenike gimnazijskih programa i rangiranje svih kategorija pristupnika prema rezultatima koje su ostvarili u ispitima, ponajviše za upis na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj.

Državna se matura sastoji od obveznoga i izbornoga dijela. Pristupnici u obveznome dijelu državne mature polažu ispit Matematike i stranoga jezika na višoj ili na osnovnoj razini te ispit iz Hrvatskoga jezika. Učenici klasičnih gimnazija mogu prema osobnome izboru umjesto ispita iz stranoga jezika polagati ispit iz Latinskoga jezika na višoj ili osnovnoj razini ili Grčkoga jezika. Učenici koji se školuju na jeziku i pismu nacionalnih manjina uz ispit iz Hrvatskoga jezika obvezno polažu ispit iz jezika nacionalne manjine na kojemu se školuju, a kao treći ispit biraju ispit iz Matematike ili iz stranoga jezika. Izborni dio državne mature sastoji se od ispita iz svih ostalih općeobrazovnih nastavnih predmeta i nije obavezan ni za jednu skupinu pristupnika državne mature. Uspjeh pristupnika u izbornim ispitima državne mature ne utječe na završetak srednjoškolskoga obrazovanja.

Ispitni se materijali tiskaju i isporučuju u škole i ispitne centre. Pristupnici polažu ispite državne mature u školama i ispitnim centrima prema kalendaru polaganja ispita (slika 1. i slika 2.). Rezultati ispita državne mature objavljuju se u rokovima propisanim kalendarom polaganja ispita. Svjedodžbe i potvrde o položenim ispitima državne mature te potvrde o ponovljenome polaganju ispita državne mature izdaju se u predviđenim rokovima.

⁸ Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 07/17, 68/18, 98/19 i 64/20)

⁹ Pravilnik o polaganju državne mature (Narodne novine, broj 1/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21 i 126/21)

KALENDAR I VREMENIK PROVEDBE ISPITA DRŽAVNE MATURE U ŠK. GOD. 2022./2023. – LJETNI ROK

I. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
31. SVIBNJA	ČEŠKI MATERINSKI JEZIK (test)	9.00	90	10.30
	MAĐARSKI MATERINSKI JEZIK (test)	9.00	80	10.20
	SRPSKI MATERINSKI JEZIK (test)	9.00	90	10.30
	TALIJSKI MATERINSKI JEZIK (test)	9.00	100	10.40
	GRČKI JEZIK	14.00	120	16.00
1. LIPNJA	ČEŠKI MATERINSKI JEZIK (esej)	9.00	90	10.30
	MAĐARSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	9.00	180	12.00
	SRPSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	9.00	150	11.30
	TALIJSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	9.00	180	12.00
	LATINSKI JEZIK A	14.00	120	16.00
	LATINSKI JEZIK B	14.00	100	15.40
2. LIPNJA	ENGLESKI JEZIK A	9.00	70 + 35 + 75	12.00
	ENGLESKI JEZIK B	9.00	75 + 30	10.45
II. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
5. LIPNJA	NJEMAČKI JEZIK A	9.00	70 + 35 + 75	12.00
	NJEMAČKI JEZIK B	9.00	100 + 30	11.10
	VJERONAUK	14.00	70	15.10
	ETIKA	14.00	150	16.30
6. LIPNJA	BIOLOGIJA	9.00	150	11.30
	ŠPANJOLSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	ŠPANJOLSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
7. LIPNJA	GEOGRAFIJA	9.00	90	10.30
	TALIJSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	TALIJSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
III. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
12. LIPNJA	POLITIKA I GOSPODARSTVO	9.00	90	10.30
	FRANCUSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	FRANCUSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
13. LIPNJA	LIKOVNA UMJETNOST	9.00	120	11.00
	LOGIKA	14.00	150	16.30
14. LIPNJA	INFORMATIKA	9.00	100	10.40
	POVIJEST	14.00	135	16.15
15. LIPNJA	PSIHOLOGIJA	9.00	90	10.30
	GLAZBENA UMJETNOST	14.00	90	15.30
16. LIPNJA	FIZIKA	9.00	180	12.00
	FILOZOFIJA	14.00	150	16.30
IV. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
19. LIPNJA	KEMIJA	9.00	180	12.00
	SOCIOLOGIJA	14.00	90	15.30
V. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
26. LIPNJA	HRVATSKI JEZIK (TEST + SAŽETAK)	9.00	100 + 80	12.00
27. LIPNJA	HRVATSKI JEZIK (ESEJ)	9.00	160	11.40
28. LIPNJA	MATEMATIKA A	9.00	180	12.00
	MATEMATIKA B	9.00	150	11.30

PRIJAVA ISPITA:
1.12.2022. – 15.2.2023.

OBJAVA REZULTATA:
12.7.2023.

ROK ZA PRIGOVORE:
14.7.2023.

KONAČNA OBJAVA REZULTATA:
19.7.2023.

PODJELA SVJEDODŽBI:
21.7.2023.

Slika 1. Kalendar i vremenik provedbe ispita državne mature u školskoj godini 2022./2023. – ljetni rok

KALENDAR I VREMENIK PROVEDBE ISPITA DRŽAVNE MATURE U ŠK. GOD. 2022./2023. – JESENSKI ROK

I. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
21. KOLOVOZA	ENGLESKI JEZIK A	8.00	70 + 35 + 75	12.00
	ENGLESKI JEZIK B	8.00	75 + 30	10.45
	GEOGRAFIJA	14.00	90	15.30
22. KOLOVOZA	NJEMAČKI JEZIK A	8.00	70 + 35 + 75	12.00
	NJEMAČKI JEZIK B	8.00	100 + 30	11.10
	SOCIOLOGIJA	14.00	90	15.30
23. KOLOVOZA	MATEMATIKA A	8.00	180	12.00
	MATEMATIKA B	8.00	150	11.30
	TALIJANSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	TALIJANSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
24. KOLOVOZA	BIOLOGIJA	8.00	150	11.30
	FRANCUSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	FRANCUSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
25. KOLOVOZA	FIZIKA	8.00	180	12.00
	FILZOFIJA	14.00	150	16.30

II. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
28. KOLOVOZA	HRVATSKI JEZIK (TEST + SAŽETAK)	8.00	100 + 80	12.00
	VJERONAUK	14.00	70	15.10
29. KOLOVOZA	HRVATSKI JEZIK (ESEJ)	8.00	180	11.40
	GLAZBENA UMJETNOST	14.00	90	15.30
30. KOLOVOZA	KEMIJA	8.00	180	12.00
	LIKOVNA UMJETNOST	14.00	120	16.00
31. KOLOVOZA	POLITIKA I GOSPODARSTVO	8.00	90	10.30
	POVIJEST	14.00	135	16.15
1. RUJNA	PSIHOLOGIJA	8.00	90	10.30
	INFORMATIKA	14.00	100	15.40

III. TJEDAN				
DATUM	ISPIT	POČETAK ISPITA	TRAJANJE ISPITA (MIN.)	ZAVRŠETAK ISPITA
4. RUJNA	ČEŠKI MATERINSKI JEZIK (test)	8.00	90	10.30
	MADARSKI MATERINSKI JEZIK (test)	8.00	80	10.20
	SRPSKI MATERINSKI JEZIK (test)	8.00	90	10.30
	TALIJANSKI MATERINSKI JEZIK (test)	8.00	100	10.40
	GRČKI JEZIK	14.00	120	16.00
	LATINSKI JEZIK A	14.00	120	16.00
	LATINSKI JEZIK B	14.00	100	15.40
5. RUJNA	ČEŠKI MATERINSKI JEZIK (esej)	8.00	90	10.30
	MADARSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	8.00	180	12.00
	SRPSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	8.00	150	11.30
	TALIJANSKI MATERINSKI JEZIK (esej)	8.00	180	12.00
	ŠPANSKI JEZIK A	14.00	65 + 30 + 55	16.30
	ŠPANSKI JEZIK B	14.00	75 + 25	15.40
6. RUJNA	ETIKA	8.00	150	11.30
	LOGIKA	14.00	150	16.30

PRIJAVA ISPITA:
20. 7. 2023. – 31. 7. 2023.

OBJAVA REZULTATA:
11. 9. 2023.

ROK ZA PRIGOVORE:
13. 9. 2023.

OBJAVA KONAČNIH REZULTATA:
18. 9. 2023.

PODJELA SVJEDODŽBI:
19. 9. 2023.

Slika 2. Kalendar i vremenik provedbe ispita državne mature u školskoj godini 2022./2023. – jesenski rok

Planirane aktivnosti koje se odnose na pripremu i provedbe državne mature u 2023. godini uključuju:

- doradu ispitnih materijala nakon provedene metodološke i sadržajne recenzije
- snimanje transkripata za ispite slušanja
- lekturu, grafičko oblikovanje i korekturu ispitnih materijala
- edukacije za primjenu aplikacije za e-ocjenjivanje ispita državne mature
- prilagodbu ispitnih materijala prema vrsti prilagodbe i pripremu za tisak
- izradu/doradu ispitnih kataloga prevedenih na Brailleovo pismo
- prijevod ispitnih materijala na jezik i pismo nacionalnih manjina i pripremu za tisak
- tisak ispitnih materijala
- verifikaciju dokumenata prijavljenih kandidata izvan redovnoga sustava obrazovanja u Republici Hrvatskoj
- provedbu ispita prema kalendaru i vremeniku provedbe ispita državne mature u školskoj godini 2022./2023. objavljenim na www.ncvvo.hr
- ocjenjivanje svih provedenih ispita državne mature
- izdavanje svjedodžba o državnoj maturi i potvrda o položenim ispitima
- izradu i isporuku izvješća o rezultatima državne mature školama.

3.2. Priprema ispitnih materijala državne mature za školsku godinu 2023./2024.

Centar će u 2023. godini nastaviti sa započetim aktivnostima izrade ispitnih materijala za školsku godinu 2023./2024. Imenovane stručne radne skupine za državnu maturu u školskoj godini 2023./2024. će tijekom 2023. godine ažurirati ispitne kataloge i sastaviti ispitne inačice koje će biti primijenjene na državnoj maturi u školskoj godini 2023./2024.

Planirane aktivnosti koje se odnose na pripremu ispitnih materijala državne mature za školsku godinu 2023./ 2024 u 2023. godini uključuju:

- održavanje sastanaka stručnih radnih skupina u Centru i razvoj ispitnih materijala
- izradu radnih inačica ispita i popratnih ispitnih materijala
- metodološku i sadržajnu recenziju ispita
- lekturu, grafičko oblikovanje i korekturu ispitnih materijala
- pripremu ispitnih materijala za slanje u tisak
- prijevod ispita i popratnih ispitnih materijala državne mature na jezike nacionalnih manjina
- pripremu ispita i popratnih ispitnih materijala državne mature za učenike koji se školuju prema članku 6. Pravilnika
- izradu ispitnih inačica na Brailleovu pismu.

3.3. Probni ispiti državne mature u školskoj godini 2022./2023.

Centar će provesti probne ispite državne mature za učenike četvrtoga razreda gimnazija i četverogodišnjih strukovnih programa te četvrtoga i petoga razreda petogodišnjih strukovnih programa. Cilj je probnih ispita upoznavanje učenika sa sadržajem i strukturom ispita koji se temelje na novim predmetnim kurikulumima.

Centar će na svojoj mrežnoj stranici objaviti ispite državne mature iz svih predmeta u PDF formatu kako bi ih učenici prema vlastitim interesima riješili i na taj se način pripremili za polaganje redovne državne mature.

Planirane aktivnosti koje se odnose na pripremu probnih ispita državne mature u 2023. godini uključuju:

- objavu probnoga ispita i ispitnih materijala iz svih predmeta na mrežnoj stranici Centra 1. veljače 2022. godine
- objavu ključeva za odgovore za ispite iz svih predmeta na mrežnoj stranici Centra 1. ožujka 2022. godine.

4. MEĐUNARODNA ISTRAŽIVANJA U OBRAZOVANJU

Centar će u 2023. godini nastaviti s međunarodnim istraživanjima u obrazovanju. To su: IEA/EPIRLS 2021, IEA/ICCS 2022, IEA/ICILS 2023, OECD/PISA 2022, OECD/PISA 2025 i OECD/TALIS 2024.

4.1. IEA/E-PIRLS 2021

Međunarodno istraživanje razvoja čitalačke pismenosti (*Progress in International Reading Literacy Study – PIRLS*) provodi se u petogodišnjim ciklusima od 2001. godine. Republika Hrvatska se prvi put uključila u istraživanje u PIRLS 2011 ciklus te ponovno u PIRLS 2021 ciklus. Objava rezultata PIRLS 2021 istraživanja odgođena je s prosinca 2022. na svibanj 2023. godine. Stoga se glavne aktivnosti u 2023. godini odnose na izvještavanje i diseminaciju rezultata, kao i na izradu nacionalnoga izvještaja. U 2023. godini potrebno je započeti i priključivanje narednomu ciklusu, PIRLS 2026 istraživanju.

Aktivnosti PIRLS 2026 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- analize podataka i izvještavanje o provedenome PIRLS istraživanju iz 2021. godine
- ugovaranje novoga ciklusa s IEA organizacijom za PIRLS 2026 istraživanje.

4.2. IEA/ICCS 2022

Međunarodno istraživanje građanskoga odgoja i obrazovanja (ICCS – *International Civic and Citizenship Study*) istražuje načine na koje su mladi ljudi u različitim zemljama spremni preuzeti ulogu građana u 21. stoljeću. Istraživanje ICCS pridonosi procesu vanjskoga vrednovanja građanskoga odgoja i obrazovanja na nacionalnoj razini, a donositeljima obrazovnih politika i odgojno-obrazovnim institucijama pruža povratne informacije i preporuke za unapređenje poučavanja i učenja ovoga područja. Provedba glavnoga istraživanja realizirana je u proljeće 2022. godine u 150 osnovnih škola.

Aktivnosti ICCS 2022 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- analize podataka i izvještavanje o provedenome ICCS istraživanju
- pripremu i objavu popratnih materijala uz međunarodnu objavu rezultata.

4.3. IEA/ICILS 2023

Međunarodno istraživanje računalne i informacijske pismenosti ICILS (*International Computer and Information Literacy Study*) istražuje načine na koje mladi razvijaju računalnu i informacijsku pismenost kako bi što uspješnije sudjelovali u suvremenome digitalnom dobu. U skladu s tim glavna istraživačka pitanja odnose se na kontekste u kojima se razvija računalna i informacijska pismenost te na znanja i sposobnosti učenika u računalnoj i informacijskoj pismenosti. Republika Hrvatska ponovno se pridružila ovom istraživanju u ciklusu ICILS 2023 u kojemu će sudjelovati oko 150 osnovnih škola.

Aktivnosti ICILS 2022 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- provedbu glavnoga ispitivanja
- provedbu ocjenjivanja
- obradu rezultata provedenoga glavnog ispitivanja.

4.4. OECD/PISA 2022

PISA (*Programme for International Student Assessment*) međunarodno je obrazovno istraživanje koje provodi Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) od 2000. godine s ciljem prikupljanja usporedivih podataka o učinkovitosti i pravednosti obrazovnih sustava kroz ispitivanje ključnih znanja i kompetencija petnaestogodišnjih učenika u trima ključnim područjima: čitalačkoj, matematičkoj i prirodoslovnoj pismenosti te u dodatnim inovativnim domenama poput kreativnoga mišljenja, globalnih kompetencija, kompetencije rješavanja problema itd. PISA 2022 osmi je ciklus istraživanja u kojemu sudjeluje 85 zemalja, a usmjeren je na matematičku pismenost kao glavnu domenu, dok su prirodoslovna i čitalačka pismenost sporedne ispitne domene koje se ispituju sa svrhom praćenja trendova u postignućima učenika. U ovome se ciklusu istraživanja dodatno ispituju i kompetencije učenika u području kreativnoga mišljenja, novoj inovativnoj domeni u PISA istraživanju.

Godina 2023. zadnja je godina ciklusa PISA 2022 u kojoj se planira provedba analiza podataka prikupljenih u glavnome istraživanju provedenome 2022. godine, kao i izrada nacionalnoga izvještaja te objava i diseminacija rezultata istraživanja.

Aktivnosti PISA 2022 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- statističke analize i pripremu nacionalnoga izvještaja
- objavu rezultata istraživanja
- izvješće i diseminaciju rezultata.

4.5. OECD/PISA 2025

PISA 2025 deveti je ciklus istraživanja koji je usmjeren na prirodoslovnu pismenost kao glavnu domenu, dok su čitalačka i matematička pismenost sporedne ispitne domene koje se ispituju sa svrhom praćenja trendova u postignućima učenika. U ovome se ciklusu istraživanja dodatno ispituju znanja i kompetencije učenika iz engleskoga jezika, kao i kompetencije učenika u novoj inovativnoj domeni „učenje u digitalnom svijetu”.

Godina 2023. prva je godina ciklusa PISA 2025 u kojoj se planira priprema instrumenata i pratećih materijala te provedba pripremnih aktivnosti za uzorkovanje škola i učenika za probno istraživanje 2024. godine.

Aktivnosti PISA 2025 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- pripremu ispitnoga i popratnoga materijala za provedbu probnoga istraživanja
- uzorkovanje škola i učenika
- pripremu informativnih materijala, letaka, obrazaca i zahvalnica za škole i učenike
- komunikaciju s uzorkovanim školama, razmjenu podataka i materijala te provjeru opremljenosti i kapaciteta škola za provedbu probnoga istraživanja.

4.6. OECD/TALIS 2024

TALIS (*Teaching and Learning International Survey*) međunarodno je istraživanje o učenju i poučavanju koje je 2008. godine pokrenula Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) sa svrhom prikupljanja međunarodno usporedivih podataka i pokazatelja o učiteljima, nastavnicima i ravnateljima škola. Istraživanje TALIS 2024 četvrti je ciklus istraživanja koji je usmjeren na učitelje predmetne nastave u osnovnim školama i ravnatelje osnovnih škola. Republika Hrvatska dodatno sudjeluje i u dvama dodatnim modulima istraživanja koji obuhvaćaju srednjoškolske nastavnike i ravnatelje te u istraživanju o pedagoškim kompetencijama učitelja predmetne nastave u osnovnoj školi (*Teacher Knowledge Survey*). U 2023. godini planira se provedba probnoga istraživanja u 30 osnovnih i 30 srednjih škola te priprema glavnoga istraživanja koje će se 2024. godine provesti u 300 osnovnih i 200 srednjih škola.

Aktivnosti TALIS 2025 istraživanja u 2023. godini uključuju:

- uzorkovanje škola, učitelja i nastavnika za probno i glavno istraživanje
- pripremu ispitnih i popratnih materijala za probno i glavno istraživanje
- provedbu probnoga ispitivanja u školama
- pripremu i isporuku nacionalne baze nakon probnoga istraživanja
- diseminaciju rezultata iz prethodnih ciklusa TALIS istraživanja.

5. UNAPREĐENJE KVALITETE OBRAZOVNOGA SUSTAVA

5.1. Ispiti iz Hrvatskoga jezika kao inoga jezika

U 2023. godini planiran je nastavak provedbe četiriju ispita iz Hrvatskoga jezika kao inoga jezika razine A2 i B2 te izrada novoga ispita razine B1. Centar će nastaviti s provedbom ispita za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik (za osnovne i za srednje škole), zatim s provedbom ispita razine B2 za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj te s provedbom ispita razine A2 za učenike koji pohađaju hrvatsku nastavu u inozemstvu u njemačkoj pokrajini Baden-Württemberg, a dodatno će razviti ispit razine B1.

5.1.1. Standardizirani ispiti znanja hrvatskoga jezika za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik

Centar provodi ispite za učenike koji nedostatno znaju hrvatski jezik prema Pravilniku o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika¹⁰. Centar je dosad provodio dva ispita: ispit za učenike razredne nastave u osnovnoj školi te ispit za učenike srednje škole, a zbog iskazanih potreba škola od školske godine 2023./2024. planiran je i treći ispit za učenike predmetne nastave u osnovnoj školi.

Nakon provedenih ispita Centar obrađuje rezultate i izrađuje izvješće za svakoga učenika koje se šalje natrag u njegovu školu. Rezultati ispita trebali bi pomoći stručnomu povjerenstvu škole u donošenju odluke o uključivanju učenika koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik u pripremnu i dopunsku nastavu, odnosno trebali bi pomoći da se inojezični učenici što uspješnije uključe u nastavni proces.

Aktivnosti standardiziranoga ispita znanja hrvatskoga jezika za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik u 2023. godini uključuju:

- provedbu ispita prema zahtjevima škola
- ocjenjivanje ispita
- izvješće o rezultatima.

5.1.2. Ispit hrvatskoga jezika razine B2 za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj

Ispit iz poznavanja hrvatskoga jezika na razini B2 za inojezične dolazne studente polaže se prije upisa na hrvatska sveučilišta, a najkasnije nakon završetka prve godine studiranja na sveučilištima u Hrvatskoj kao uvjet za nastavak studija. Uspješno položenim ispitom pristupnici dokazuju da toliko vladaju hrvatskim jezikom da se u većini situacija u sveučilišnoj nastavi mogu uspješno i točno sporazumijevati, a da im pritom odstupanja i povremeni propusti bitno ne otežavaju sporazumijevanje. Inojezičnim govornicima hrvatskoga

¹⁰ Pravilnik o provođenju pripreme i dopunske nastave za učenike koji ne znaju ili nedostatno znaju hrvatski jezik i nastave materinskoga jezika i kulture države podrijetla učenika (Narodne novine, broj 15/13)

jezika koji žele studirati na hrvatskim sveučilištima uspješno položeni ispit INI B2 jamstvo je da mogu ravnopravno sudjelovati u obrazovanju na visokoškolskoj razini zajedno s izvornim jezičnim govornicima hrvatskoga jezika.

Ispit se temelji na razini B2 *Zajedničkoga europskoga referentnoga okvira za jezike (ZEROJ)*¹¹ i kontinuirano se provodi od 2014. godine u ljetnome i jesenskome roku državne mature.

Aktivnosti izrade i provedbe hrvatskoga jezika razine B2 za upis nehrvatskih državljana na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj u 2023. godini uključuju:

- imenovanje stručne radne skupine za provedbu ispita u akademskoj godini 2023./2024.
- obavještanje visokih učilišta o provedbi ispita u ak. god. 2023./2024.
- obavještanje pristupnika o provedbi ispita u prvome roku
- provedbu ispita u prvome roku
- obavještanje pristupnika o provedbi ispita u drugome roku
- provedba ispita u drugome roku.

5.1.3. Ispiti za certificiranje znanja hrvatskoga jezika na razinama A2 i B1 za učenike u inozemstvu

Centar godišnje provodi ispit na razini A2 u skladu sa ZEROJ-em¹² za učenike koji pohađaju Centar hrvatske nastave te za ostale zainteresirane pristupnike u pokrajini Baden-Württemberg u Saveznoj Republici Njemačkoj.

U 2023. godini planirana je četvrta redovita provedba ispita na razini A2 te će Centar po prvi put provesti ispit na razini B1, također u skladu sa ZEROJ-em.

Cilj je obaju ispita službeno certificiranje znanja hrvatskoga jezika kao jednoga od službenih jezika Europske unije te se učenicima koji posjeduju navedene certifikate priznaje znanje hrvatskoga jezika kao znanje stranoga jezika u školama u pokrajini Baden-Württemberg u Saveznoj Republici Njemačkoj.

Aktivnosti izrade i provedbe ispita za certificiranje znanja hrvatskoga jezika na razinama A2 i B1 za učenike u inozemstvu u 2023. godini uključuju:

- pripremu ispitnih materijala A2
- provedbu ispita A2
- analizu rezultata ispitivanja A2
- izradu izvještaja o rezultatima – certifikat za svakoga pristupnika A2
- pripremu ispitnih materijala B1
- provedbu ispita B1
- izradu izvještaja o rezultatima – certifikat za svakoga pristupnika B1.

¹¹ Zajednički europski referentni okvir za jezike – ZEROJ (engl. Common European Framework of Reference for Languages) 2001.

5.2. Izrada i primjena instrumenata za identifikaciju darovitosti

Radu s darovitim učenicima u Republici Hrvatskoj posljednjih se godina posvećuje sve veća pozornost. Pojedine osnovne škole i njihovi osnivači započeli su s različitim oblicima poticanja darovitih učenika, no uočen je i problem nedostupnosti instrumenata za identifikaciju darovitih učenika.

Centar će i u 2023. godini nastaviti s projektom *Izrada i primjena instrumenata za identifikaciju darovitosti u području matematike*, ali fokus više neće biti samo na utvrđivanju darovitosti u području matematike, već i u ostalim područjima.

U tom će području Centar nastaviti suradnju s Centrom izvrsnosti Splitsko-dalmatinske županije i započeti suradnju sa Zadarskom županijom.

Aktivnosti identifikacije darovitosti u 2023. godini uključuju:

- pripremu instrumenata darovitosti za provedbu
- provedbu instrumenata darovitosti
- izradu izvještaja za škole
- analizu rezultata primjene instrumenata darovitosti
- izradu priručnika za korištenje instrumenata darovitosti.

5.3. Evaluacija projekta uvođenja cjelodnevne škole

Centar će tijekom 2023. godine biti uključen u evaluaciju uvođenja cjelodnevne škole u sklopu obrazovne reforme. Model „Osnovna škola kao cjelodnevna škola” bit će eksperimentalno implementiran u pedesetak osnovnih škola. Centar će u okviru eksperimentalnoga projekta „Cjelodnevne škole” u suradnji s Ministarstvom znanosti i obrazovanja sudjelovati u dijelu koji se odnosi na vrednovanje postignuća učenika škola koje će u tome sudjelovati i kontrolnih škola. Eksperimentalna primjena modela predviđena je za razdoblje od školske godine 2022./2023. do 2025./2026. U tome će razdoblju biti provedeno sveobuhvatno praćenje i evaluacija učinaka modela. Identificirane su sljedeće ciljne skupine koje će sustavno biti praćene: učenici, roditelji učenika, učitelji, ravnatelji i šira zajednica.

Aktivnosti evaluacije projekta uvođenja cjelodnevne škole u 2023. godini uključuju:

- izradu okvira evaluacije
- izradu evaluacijskih instrumenata
- provedbu ispitivanja u eksperimentalnim i kontrolnim školama.

5.4. Nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti u osnovnim školama

Nacionalno istraživanje čitalačke pismenosti u osnovnim školama povezano je s realizacijom istraživačkih ciljeva za koje je zadužen Centar u okviru *Nacionalne strategije poticanja čitanja* petogodišnjeg razdoblja provedbe, od 2023. do 2028. godine.

Aktivnosti nacionalnoga istraživanja čitalačke pismenosti u osnovnim školama u 2023. godini uključuju:

- pripremu ispitnih i popratnih materijala za ispitivanje
- provedbu ispitivanja u školama u petome i sedmome razredu
- ocjenjivanje ispita
- analizu podataka i pripremu nacionalnoga izvještaja
- objavu i diseminaciju rezultata.

6. CENTAR KAO PARTNER NA EUROPSKIM PROJEKTIMA

6.1. Sudjelovanje u projektu *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola*

Cilj je projekta *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola* (u daljnjemu tekstu: *e-Škole*) implementacija sustava digitalno zrelih škola u cjelokupni sustav osnovnoga i srednjega obrazovanja u Republici Hrvatskoj. Digitalno zrele škole imaju dva temeljna cilja, a to je primjena informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) koje pridonose učinkovitom i transparentnom upravljanju školama te razvoju digitalno kompetentnih nastavnika spremnijih za primjenu inovacija u vlastitim pedagoškim praksama. Razvoj digitalno kompetentnih učenika posredni je cilj *e-Škola* tj. digitalno zrele škole pridonijet će razvoju digitalno kompetentnih učenika.

E-ispitivanje bit će provedeno u 138 osnovnih škola i 85 srednjih škola.

Aktivnosti Centra u projektu *e-Škole: Uspostava sustava razvoja digitalno zrelih škola* u 2023. godini uključuju:

- provedbu e-ispitivanja
- obradu rezultata ispitivanja
- izradu izvještaja o provedenome istraživanju.

6.2. Sudjelovanje u projektu *Jadranski regionalni znanstveni centar za razvoj vještina u području STEM-a, IKT-a, poduzetništva i aktivnoga građanstva (Jadranski STEM)*

Centar je 2022. godine potpisao Partnerski sporazum sa Splitsko-dalmatinskom županijom vezano za provedbu projekta *Jadranski regionalni znanstveni centar za razvoj vještina u području STEM-a i IKT-a, poduzetništva i aktivnoga građanstva (Jadranski STEM)*.

Aktivnosti Centra u projektu *Jadranski regionalni znanstveni centar za razvoj vještina u području STEM-a, IKT-a, poduzetništva i aktivnoga građanstva (Jadranski STEM)* u 2023. godini uključuju:

- izradu ispitnih inačica i evaluacijskih instrumenata
- provedbu evaluacije
- izradu evaluacijskoga izvješća.